

Alfonsina Bellio

Calabriai Tudományegyetem, Cosenza, Olaszország

© www.kjnt.ro/szovegtar

Vasárnap a campusban. A fiatal egyetemisták idejei Arcavacatában (Calabria, Itália)

Vajon még mindig ünnep a vasárnap, s bármilyen választ is adunk a kérdésre, milyen értelemben beszélhetünk a hétvégi ünnepről: munkavégzés utáni pihenés, a szocializáció ideje vagy a szakrális idő? Vajon az ünnep ma is tartalmazza a hagyományos kultúrákban képviselt jelentéseket? Ezek, és a hozzájuk hasonló sürgető kérdések ösztönöztek terepmunkára Calabriában, egy dél-olaszországi régióban, amely az utóbbi évtizedekben fontos változásokon ment át, mind társadalmi, mind kulturális tekintetben.

Különböző motivációk ösztönöztek a fiatal egyetemi hallgatók tapasztalatainak prizmáján át vizsgálni a calabriai vasárnapi szokásokat. Elsősorban azért, mert az egyetemi intézet hozzájárult a régió képének megváltozásához. Továbbá, mert a cosenzai campusban szerzett élmények a hagyomány és a globális divat felé – olykor dialektikus módon – egyaránt irányuló régió jelenét világítják meg, s ez az ünnepi dimenzióra is vonatkozik. Az egyetemnek tulajdoníthatóan Cosenza a metropolisz fogalmához közelítő calabriai várossá változott, olykor „Calabria Milánójának” is nevezik európai – a városnak modern struktúráját és koncepcióját adó vezetői által alig remélt – dimenziója miatt. Végül pedig az sem kevésbé jelentős, hogy a diákság, amelynek a perspektíváját jelenleg követjük, a társadalom egy olyan korosztálya, amely az első, családjától független élményeit éli meg, amely most első alkalommal a maga ura. Ezért érdemes megfigyelni, hogy milyen habitusokat és viselkedési formákat hozott magával a családból és a szülőfaluból, és hogyan viselkedik saját életével magára maradva.

A cosenzai Calabriai Egyetem 1970-ben egy politikai döntés következtében jött létre. Azt a cél szolgálta, hogy hátrányos helyzetű tehetséges fiatalok hozzájuthassanak a felsőfokú képzéshez. Így született meg az Arcavacata Campus, amely fokozatosan duzzadó diákpopolációjával az évek során a régió történelmének és társadalmának szerves részévé vált. A fiatalok viselkedésében bekövetkező változások mellett jelen tanulmány a kortárs vasárnapi ünnepre reflektál, a mindig vasárnap van/sosincs vasárnap oppozícióra alapozva.¹

¹ Az Arcavacata Campus kulturális és politikai történelmével kapcsolatban lásd Alimena 1981, Arcuri 1978, Martino–Imbesi 1968, Gentileschi 1968.

Egyébként a felsőoktatásba való bejutás azoknak a fiataloknak a privilégiuma volt, akik Nápoly, Róma, Messina nagy egyetemlein tanulhattak. Ezért jött létre Cosenzában a meritokratikus kritériumokra alapozódó egyetem, amely minden alapvető szolgáltatást ingyenesen bocsátott hallgatói rendelkezésére: a beiratkozást, a szállást, az egyetemi étkezést, a város központjából való szállítást. Az alapötlet az amerikai típusú campus volt, amely a diákoknak lehetővé teszi a képzéssel kapcsolatos és a kulturális tapasztalatok megélését. Kezdetben diákszállások épültek, amelyeket „Házacskáknak” neveztek, majd ezt követően a város szélén valóságos diáknegyedek készültek el. Ma, közel harminc évvel létesítése után, az Arcavacata Campus háromezer diák számára nyújt otthont, miközben a nagy olasz egyetemek olykor mindössze néhány száz hálólhelyet biztosítanak hallgatóiknak. Egy olyan régióban, ahol a múltban a fiatalok általában a szülői házban maradtak a férjhezmenetelig (leányok), és a katonai szolgálatra való bevonulásig (legények), ezek a körülmények sok fiatalnak első alkalommal biztosították az önálló életet, a családtól távol, ami jelentősen hozzájárult a szokások megváltozásához.

A fiataloknak felkínálkozó szabadság virágzó szóbeszéd, valóságos „prêt à porter”-mítoszok tárgyává vált, a diákszállásokhoz közeli falvakban a diákok, különösen a lányok szexuális szabadosságáról suttognak. A diákok nemzetközi, politikai harcaival egybeeső, az 1970-es évek időszakából regény született, szerzője az események közvetlen tanúja, Renato Nisticò. A *L'Arcavacante* a farkas figuráját jeleníti meg regényesített formában, ez az intézmények elleni harc eleme, annak a vadállatnak a metaforája, amely a calabriai hagyományban jelenlevő „társadalmi vadság”-ot jellemzi. Jelen esetben azonban a jelentése eltolódik a harc, az egységes egyetemi oktatáshoz való jog megszerzéséért vívott harc és Calabria lakosságának emancipációja felé. A regény ugyanakkor az említett egyetem első éveiről tanúskodik, „a modernnek látott, és az ezzel épp ellentétes régi épületekkel”.

Az első években Arcavacatában az élet egy valódi diáknegyedben összpontosult, amely város volt a városban, ahol a fiatalok hosszasan maradtak, csupán havonta egyszer vagy még ritkábban látogatták a szülői házat. A változások után az adminisztrációs politika mindenkinek lehetővé tette a Cosenzába való beiratkozást, és ekkor a campus környékén elkezdődött az albérletek vásárlása. Cosenza ma a legnagyobb a közép-olasz egyetemek között, mintegy harmincötezer hallgatóval és egy egyre inkább terjedő épülethálózzal. Ez jelentősen megváltoztatta Arcavacata diákjainak, lakóinak és környékének életét. Ezért tűnik érdekesnek e változásoknak a vasárnapi és általában az ünnepi viselkedés viszonylatában való vizsgálata.

Az interjúkból kiderül az alaphelyzet a diákok két csoportba való különválása: egyik részük *pendolari*, azaz „ingázó”, másik részük „bentlakó”. Az első csoportba tartoznak azok – s ma ők vannak többségben –, akik hétfőn reggel autóbuszon vagy vonaton érkeznek Cosenzába szülővárosukból, péntek reggelig maradnak az előadásokon, délután pedig hazautaznak a hétvégét eltölteni. Az utóbbiak hosszabb időt töltenek az egyetemi városban, havonta egy vagy két hétvégére térnek haza. Ez az első különbség a vasárnap eltöltésében is eltérő viselkedéseket eredményez.

Ezt követően legalább három diákkatóriát különíthetünk el, s ez a vasárnap tipológiáját is meghatározza. Ez a csoportosítás csupán az egyszerűsítés kedvéért történik, s csupán rugalmasan használható, hisz vannak olyan fiatalok, akik egyetlen kategóriával sem azonosulnak teljes mértékben, ugyanakkor bizonyos mértékben mindenikben felismerik magukat. A hétfégi szabadidő felhasználásában elkülönülnek azok a fiatalok, akik a templomi tevékenységek mellett kötelezik el magukat, a campuson belül ugyanis aktív egyházi tevékenység folyik. Mások az egyetem sportközpontjában működő sportklubokhoz vagy a politikai egyesületekhez kötődnek erősebben. Es végül vannak olyanok, akik a diszkók és klubok által szervezett, a diákokat megcélzó ünnepeket látogatják. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy egyénenként változó a valamelyik szórakozási formához való vonzódás, és hogy tiszta kategóriákról aligha beszélhetünk.

A három típus számára a hét ugyanannyira eltérő, mint amennyire eltérő a vasárnap. Régen a vasárnapi ünnephez a főként urbánus gazdasági és társadalmi elit esetében a délelőtti mise és az ebéd után, a város központjában tett séta tartozott hozzá. A parasztok gyakran vasárnap is kénytelenek voltak a mezőn dolgozni, és az ünnepnek nem volt a hetekhez kötődő ritmusa, mindössze a jelentős szezonális kalendáris ünnepeket ülték meg, valamint a családi eseményeket, a lakodalmat, eljegyzést stb. Egyesek szerint a vasárnapi misén való részvétel valódi menekülést jelentett, s már maga pihenésnek számított (Berec 1985: 181). De nézzük most, milyen jelentése van ma a vasárnapnak azon fiatalok számára, akik növekvő számban látogatják az Arcavacatai Egyetemet.

Mindannyiukra jellemző – s egyébként nem is csupán erre az életkor szerinti és szakmai rétegre –, hogy a vasárnap, mégha eltérő formában is, a weekendhez kötődik, ez a hét utolsó napja, ahogyan a legnagyobb olasz költők egyike, Giacomo Leopardi hangsúlyozta: a diákok – akárcsak mások – számára a hét hétfőn kezdődik és vasárnap, különösen a vasárnap délutánján már elkezdődik a következő hétre való készülés, az unalmas előadásokra való felkészülés.

Vegyük számba néhány részletet. Fontos eltérés mutatkozik az első két csoport között. A *pendolari* fiatalok nem eresztenek gyökeret az egye-

tem szociális világában, sem abban az urbánus milióben, amelyben laknak, minthogy élményeik a kurzusokhoz, a tananyaghoz kötődnek, ők hétfőn érkeznek, látogatják az előadásokat, pénteken pedig elutaznak. Bentlakóknak neveztük azokat, akik hosszabban tartózkodnak az egyetemi városban, ezért szoros kapcsolatba kerülnek egymással és a város lakóival is, s a kapcsolódás révén egy „új családba” illeszkednek. Ok maguk is beismerik, hogy ez a társadalom a maguk és életük alakulásában olyan fontos szerepet játszik, hogy sokan tanulmányaik befejezése után igyekeznek Cosenzában elhelyezkedni, amely számukra a „befogadó város” és ugyanakkor a „választott város”. A hét végének az egyetem közelében való eltöltése különösen azokra a fiatalokra jellemző, akik szorosan kötődnek az egyházhhoz, a sport-, politikai és kulturális egyesületekhez, azokhoz a szocializációs csoportokhoz, amelyek a weekend számára csoportos tevékenységeket szerveznek.

Giuseppe például, akárcsak azok, akik következetesen látogatják a templomot, és a vallást gyakorlók csoportjához tartoznak, azt mondja, hogy számára a vasárnap valódi ünnep, a hét kivételes napja, s ezért az egyetemen és a szülőfaluban való eltöltése lényegesen különbözik. Barátai jelenleg valamennyien az egyetemi környezethez kötődnek, a falujában csupán családjának tagjai és egyszerű ismerősök laknak, s ezért csupán háromhetente tér haza a hétvégét eltölteni. Cosenzából pénteken délután indul el, a szombat délelőttöt tanulással tölti, délután néhány fiattal találkozik baby-foot-meccset játszani, este megiszik egy sört a falu bárjában. A vasárnapot a családnak szenteli, itt költi el a kedvenc ételeiből álló ebédet, amelyet az édesanyja készít számára. Ez a lasagne, „parmidiana”², lerben kisütött tyúk krumplival vagy borjúsült borsóval. Az egyetemen a weekend, s ezen belül a vasárnap másként telik: misére megy, amit otthon gyakran elhanyagol, utána hittársaival együtt a silai hegyekbe, amely Cosenzától negyed órára található, itt esznek és együtt szórakoznak. Akik az egyetemi városban barátságot kötnek, vasárnap gyakran egy olyan barátjuk szüleihez hivatalosak ebédre, aki családjával együtt Cosenzában lakik. Ilyenkor az ebéd gazdagabb, minthogy meghívott van, előétel, sütemény és kávé is tartozik hozzá, s ezért az étkezés rítusa a délutánba is belenyúlik. A „fuori sede”, azaz az idegen fiatalok meghívása vasárnapi ebédre, elterjedt szokásnak nevezhető. Nem szabad elfelejteni, hogy Calabriában az együttélésnek erős hagyományai vannak, s ezek a hagyományok olyan rituális elemeket is tartalmaznak, mint étellel való ellátása vagy étkezésre meghívása egy olyan személynek, aki „más”,

² Padlizsánból, sajtból, őrölt húsból és paradicsomléből álló étel.

azaz a természetfeletti világot, a halottakat, a szenteket, a földöntúliakat képviseli, akikkel élelmiszeradomány által lehet kapcsolatot tartani.³ A szocializációnak és együttélésnek egy másik kalendáris rítusa is van a bentlakó fiatalok életében. Ez alkalommal a rítus terminust mai, tág jelentésében használjuk, ahogyan a mai etnológia az ismétlődő, hétköznapi, szokásszerű, ritualizált cselekvéseket nevezi (Fabre 1987: 3–7). Vasárnaponként egy campusbeli szobában gyülekeznek, közös ebéd elköltése végett. Ez alkalommal ingyencé ételeket, *vasárnapi ebédet* készítenek. Bizonyos értelemben a csoport a családot jelenti, amellyel a pihenőnapra közös ebédet elfogyasztják. Amennyiben egyikük szülei eljönnek gyermeküket meglátogatni, szokás szerint az édesanya készíti el a vasárnapi, tehát ünnepi ebédet, az együtt lévő fiatalok számára, s ezt együtt is fogyasztják el. A fiatalok vasárnap örömmel fogadják a finom ételekkel, hússal, zöldséggel, a napokra szóló tartalékokkal megrakott autóval érkező szülőket. Ezeket a javakat *aiuti umanitarin*ak nevezik, s ezt a kifejezést akkor használják, amikor valamilyen nehézséggel szembesülő népeiséget ajándékoznak meg.

Változatos formáiban az ünnep az egyetemi viselkedésben is megnyilatkozik. A karácsony, a születésnap az együtt ünneplés alkalma, s az ünneplés formáját a fiatalok a kibocsátó társadalomból kölcsönzik. Hasonlóképpen megünneplik a *cenone di Natale*-t, karácsony estéjét, általában valamelyik szobában a vakációra való elutazás előtt néhány nappal. Ilyenkor közösen finom ételt készítenek, amelyből nem hiányzik a *spumante* és a *panettone*, a pezsgő és a milánói sütemény, de nem feledkeznek meg a hagyományos falusi süteményekről sem, amelyeket a hét folyamán kaptak otthonról. Ez az ünneplés alkalmat szolgáltat a választékos öltözésre, s ilyenképpen egy, a családból és a szülőhelyről származó ünnep egyetemi milliőbe költözik át. Jelentős fordulópontokhoz más ünnepek is kötődnek. Ünneppel köszöntik a laurea-t (záróvizsgát) és néha az utolsó vizsgát letett barátokat.

A kibocsátó településekről kölcsönzött ünnepek, a „családot formáló ünnepek” között van az ünnepélyes ebédrel töltött vasárnap is.⁴ Ezekben felismerhető az új világ, az egyetemi város háziasításának, otthonossá tételének szándéka, az új kapcsolatháló kiépítésének és különösen az egyetemi cso-

³ A halottaknak szánt étel idegenek közötti szétosztásának gazdag szakirodalmi van. Közülük a legfontosabb Lombardi Satriani–Meligrana, 1989.

⁴ A „háziasítás”, a „megszelídítés” kulturális és identitásjelző gesztusának kutatása az antropológiai kutatások részét képezi. Megszelídíteni – monda a róka a kis hercegnek – „azt jelenti: kapcsolatokat teremteni” (Saint-Exupéry 1943). Az embernek szüksége van a tér otthonossá tételére, különösen a modern társadalomban (Bauman 1998, 2000), ahol a tér az identitás elvesztésével fenyegeti az embert (Cecla 1995).

port új identitásának kialakítása céljából. Ez a szokáselem kevésbé jellemzi azokat a fiatalokat, akik nem gyökereznek meg az egyetemi miliőben, és akik a hét végét nem Cosenzában töltik, csupán a vizsgaidőszak idején, amennyiben hétfőn vizsgáznuk kell, s ilyenkor a vasárnapot a tanulásra fordítják, az egész napot pizsamában töltik el és társaság nélkül, sietve ebédelnek. A „pizsamás vasárnap” általában azokat jellemzi, akiknek ezen a napon nincs egyéb kedvenc elfoglaltságuk, mint a lustálkodás.

Az egyetemi hallgatók életének másik sajátossága, amit most szintén hangsúlyozni kívánunk, a diszkókban, kávéházakban vagy a szabadban, az egyetem nagy közterein, gyakran nagy parkolóknál tartott ünneplésekhez kapcsolódik. Ez utóbbiak ugyanúgy válnak az esemény helyszínévé, mint a falu főtere a hagyományos ünnepek esetében. Már az 1980-as években, amikor az egyetem jelentősen növelte hallgatóinak számát, sokan az ingázást választották és a heti élet ritmusa is ehhez igazodott. A fiatalok a campus közterein, a *centri sociali*-ban gyűltek össze táncolni és zenét hallgatni. Mindannyian itt találkoztak, anélkül, hogy fizetniük kellett volna a szórakozásért. Az egyetemisták szórakozási igényéről a város diszkói is tudomást szereztek, és létrehozták a *Giovediamoci*-kat. A kifejezés szójátékon alapszik, a *giovedì vediamoci* „találkozunk csütörtökön”-t jelent. Miért lett a csütörtök a fizetett, diszkóbeli szórakozás időpontja? Mert pénteken a diákok hazautaztak, s ilyenképpen a csütörtök az ingázó egyetemisták számára a szombatot jelentette Cosenzában is, akárcsak azokban a városokban, ahova az egyetemisták hetente ingáztak. Ettől az időtől kezdve a szórakozóhelyek a hét folyamán különböző ünnepségeket szerveznek, különösen azokon a napokon, amikor a diákokra számítani lehet, azaz kedden, szerdán és csütörtökön. Az „éjszakai társadalom” számára a vasárnap elveszítette a pihenőnap jellegét, s így a szombat sem tekinthető az ünnep vigíliájának.

Ebben az esetben a piac, a szórakoztató ipar felmérte az ifjú társadalom igényeit, és ezt a társadalmat manipulálva jövedelmet biztosító kereskedelmi vállalkozást hozott létre. Ma az egész Cosenza-Rende városban, akárcsak a többi városban, a világ minden táján, a szórakozásnak nincs egy kivételes napja, ünnepelni lehet a hét bármelyik napján.

Egy másik fontos megállapítás a városi élet expanziójára, a távolról érkező divatok átvételére, a kereskedelmi központok megjelenésére vonatkozik. Ezek nem csupán a diákpopulációt érintik, hanem minden korosztályt, az egész családot, és nem csupán Calabriában. Olaszországban az 1960-as évektől kezdve, majd az 1970-es és 1980-as években tömegméreteket öltve terjedt el a *gite fuori porta*, a – különösen a metropolisokban élő – családoknak az a

szokása, hogy a vasárnapot a városon kívül tett sétával, kirándulással töltsék, a hegyekben, a tengeren, jellegzetes kis falvakban. A vasárnapi ebédet ilyenkor kis helyi vendéglőkben költik el, s ez jó alkalom a „tipikus”, „natúrális”, eltűnőben lévő fogások megköstolására (Camporesi 1980).

A kereskedelmi központoknak a városban való megjelenése egy új családi szokást hozott létre. A vasárnapot a „shopping sauvage” határozza meg. A kifejezés gyakran előfordul a média nyelvezetében. A családban elköltött ebéd helyett ezzel az angol minta szerinti brunch vagy a fastfood jár együtt. E szokás alól nem képeznek kivételt a calabriai városok, közöttük Cosenza sem, ahol a régióban a legnagyobb kereskedelmi központok találhatóak. Habár a calabriai klíma télen is lehetővé tenné a hétfégi szép sétát, a „fuori porta”-t, általában mégis a forgalmas várost és a Mc Donald’s-ban elfogyasztott szendvicset választják. A kereskedelmi központ tehát a város új központjává változik, ahol sétálni lehet, barátokkal találkozni, a vásárlóknak szervezett előadásokon részt venni. Ez a tér azonban egyelőre nem rendelkezik olyan történeti és kulturális gyökerekkel, amelyek Marc Augé szerint „antropológiai helyé” teszik (Augé 1991). Ez olyan helyet jelent, ahol az idő eltöltésének kollektív rituális formái érvényesülnek, ismétlés által, kalendáriumhoz kötött időpontokban. A kereskedelmi központban lezajló karácsony szereplői a kortárs Santa Claus-módjára felöltözött lányok, akik a mítoszokat inventáló és manipuláló reklám ikonjai. Hasonló szokás a születésnapnak a Mc Donald’s-ban való eltöltése. Ezek profán rítusok (Rivière 1995), amelyek a szabályok ismétlésén alapulnak és a szakrális szférából a profán szférába való átmenetet jelzik, egy fogyasztói társadalom sajátos tér- és időhasználatának szabályait, amelyek globális szinten hasonlítanak egymáshoz. Az Augé definíciója szerinti *non-lieux* a globális kereskedelem által eltörölt tradíciók visszaszerzésére tesz kísérletet, és gyakran arra törekszenek, hogy a standardizált kereskedelmi teret a hajdani vásárok szimulákrumává alakítsák, a „tipikus áruk”, elsősorban az élelmiszerek kínálatának és beszerzésének hagyományos eljárásait alkalmazva. A Szicília-ban készült süteményeket például hagyományos szicíliai módon díszített faszekéren állítják ki. A lokális dimenzióban gyökerező *non-lieux* a kereskedelmi központ, a posztmodern labirintussá váló város (Lombardi Satriani 1996) központjaként kíván megjelenni, a jelen tereként, és tehát a vasárnapi séta helyszínéeként. Amennyiben „az ünnep nem *szükségszerűen* lokális, gyakran a térből való kimenekülés hozza létre”⁵, ez a kijelentés érvényes a változá-

⁵ A *La fête au présent – Mutations des fêtes au sein des loisirs* témájú, a Nîmes-i Tudományegyetem által 2006. szeptember 14–16. között szervezett munkaértekezletének anyaga.

sok miatt eltűnt hagyományoknak a vasárnapi ünnepekben való felidézésére, amelynek a kereskedelmi központ találó emblémája.

Következésképpen a calabriai diákok vasárnapi szokásainak aprólékos bemutatása nemcsak megállapításokat, hanem kérdéseket is eredményezett. Létezik még a vasárnap, különösen mint családi ünnep? Vagy a vasárnap csupán az ipari társadalomban a hét folyamán szükséges munkakerő újratermelésére irányuló örökség? Olyan szabadidő, amit szórakozásra, sportra, shoppingra, hammamra, *beauty farms*-ra lehet fordítani, s ami után az ember hétfőn sokkal fáradtabb, mint péntek este volt?

A campusban töltött vasárnap etnográfiai elemzése a kör szűkösége ellenére is lehetővé tette nem csupán a mai calabriai társadalomra jellemző ünnepi idő/hétköznapi idő viszonya fölötti töprengést. Melyek az ünnep jellegzetes elemei? Még mindig a hétköznapiság felfüggesztésének napjaként fogható fel? A vasárnap még mindig a heti életritmus ünnepélyes felfüggesztését jelenti? A szórakoztatóipar, a jólét fogyasztóvá alakította az embert? Az idő eltöltése, a hét és a hétvége különválása követi ezt a ritmust? A mai emberre egyre inkább jellemző az a törekvés, hogy a weekend idején sietve minél több tevékenységet hajtson végre.

A családtól első alkalommal eltávolodó fiatalok részben arra töreksznek, hogy reprodukálják a családi viselkedési formákat és mentalitásokat, közöttük a vasárnapi ebéd szokását, s általa egy új miliőt otthonossá tegyenek. Másrészt a médiában a „bella vita”-ra vonatkozó modelleket igyekeznek követni. Minden esetre azok a helyszínek, ahol a vasárnap még ünnep jelentéssel rendelkezik, továbbra is az egyház, a különböző társaságok, ahol a hétköznapi életritmus felfüggesztődik.

A fiatalok társadalmának vasárnapi viselkedéseit vizsgálva, akik különböző okokból a széles földrajzi és társadalmi térben elterjedt vasárnapi és ünnepi viselkedések szintézisét képviselik, egy sor olyan kérdés merül fel, amelyek az európai temps festif/temps ferial (ünnepi idő/az ünneplés ideje) viszonyát érintik. Az európai időről való beszélés feltételezi különböző korok, mitikus és rituális meghatározottságok, történeti képződmények figyelembevételét (Bonnet-Carbonell 2004). Az idő és ünnep fogalmának diakronikus szempontból való megközelítése lehetővé teszi a mi társadalmunkban a 20. század közepétől láthatóan és gyorsan bekövetkezett változások megértését.

A rurális társadalmak ünnepi idejének sajátos jegye az étkezés szférájához kapcsolódik, akár gyakorlati, akár szimbolikus, rituális értelemben. Az agrárritusok idején az ünnep a bőség idejét jelentette, az együttétkezést, a táplálkozás általi szocializációt, miközben a hétköznapi étkezési tilal-

mak betartásának ismétlését, valamint az ételek magányos elfogyasztását. Gondoljunk itt arra a parasztra, aki a tarisznyájában kevés kenyeret visz magával gyors elfogyasztás végett, az ünnepen viszont – vasárnap és más pihenőnapon – családjával együtt étkezik. Az ünnep és a hétköznap tehát szemben áll egymással, akárcsak a bőség és a mértéktartás, a közösség és a magány, valamint a családi és individuális dimenzió.⁶

A calabriai város diákjainak viselkedése a vasárnapi és ünnepi dimenzió eredeti helyétől távoli környezetben történő megőrzését bizonyítja, a barátokkal és az egyetemi kollegák szüleivel való együttétkezés, az ételek szétosztása formájában. Megfigyelhető viszont az ellentétes viselkedési minta is, amikor a hétvégi ünnep szinonimája a *sballo*, a kitörés, az alkoholfogyasztás, a hangos zene, a hosszas virrasztás, amely felborítja az alvás ritmusát. Magától adódik a párhuzam két fogyasztási szokás között. Egyik oldalon a toxikus növényekből kivont élelmiszerek fogyasztása idéz elő hallucinációkat. Ilyen az a rozs, amely pszichotropikus anyagot tartalmaz, s amelyet az éhínség és nyomor által érintett tömegek fogyasztottak évszázadokon keresztül, amelyről Pierro Camporesi fest szinte epikus jellegű képet infernális munkájában (Camporesi 1981). A másik oldalon a kortárs fogyasztókat látjuk, akik az étkezés mértéktelenségével, az adalékanyagokkal, tartósítószerrel és egyéb, hasonlóan mérgező vegyi anyagokkal hamisított élelmiszerek fogyasztásával, a virrasztás és alvás ritmusának folyamatos felborításával mérgezi meg életét. Ez egy kollektív depressziós szindróma, az önpusztítás okának és következményének tűnik, amely mögött a céltalanság, az üresség, valamint az ezen nyugtalanító érzés elnyomásának szándéka húzódik. A semmitől való félelem vezet el gyorsan magába a semmibe.

Ha mindig ünnepelünk, akkor mindig ünnep van, vagy soha sincs ünnep? S vajon a vasárnap elveszítette a ritmust biztosító, a heteket tagoló szerepét? Nem maradt belőle más mint a szórakozás ideje, a posztindusztriális társadalom tükörképe (Silva Lima 2003)? A vasárnap átalakulásának, felszámolódásának és hiperbolizációjának, valamint a régi vasárnapi viselkedések megőrzésének (például ünnepi étkezés) ellentéte figyelhető meg a calabriai város fiataljainak környezetében. S hogy indító gondolatunkhoz visszatérjünk, a mai ünnepben felfedezzük a folytonosságra, a változásra, az újításra való törekvéseket, amelyekre a különböző természetű kortárs kutatások is reflektálnak.⁷

⁶ E témával kapcsolatban lásd Vito Teti a falusi társadalom étkezésére vonatkozó munkáit (Teti 1978).

⁷ E témával kapcsolatban lásd például Bonato 2005.

Szakirodalom

- ACTES en Cd rom du Colloque *La fête au présent – Mutations des fêtes au sein des loisirs*, Université de Nîmes – Vauban, 14–16 septembre 2006.
- ALIMENA, Franco
1981 *Guarasci: La battaglia per l'Università in Calabria*. Rubbettino Editore, Catanzaro
- ARCURI, Edoardo
1978 *La restaurazione nell'Università. Scena e retroscena del campus calabrese*. Lerici Edizioni, Cosenza
- AUGÉ, Marc
1992 *Non-lieux. Introduction à une anthropologie de la surmodernité*. Seuil, Paris
- BAUMAN, Zygmunt
1998 *Globalization: The Human Consequences*. Polity Press, Cambridge
2000 *Liquid Modernity*. Polity Press, Cambridge
- BERCÈ, Yves-Marie
1985 *Festa e Rivolta*. Pellegrini Editore, Cosenza
- BONATO, Laura (a cura di)
2005 *Festa Viva. Continuità, mutamento, innovazione*. Omega Edizioni, Torino
- BONNET-CARBONELL, Jocelyne (dir.)
2003 *Dimanche en Europe*. Éditions du Signe, Strasbourg
2004 *Inventions européennes du temps. Temps des mythes, temps de l'histoire*. L'Harmattan, Paris
- CAMPORESI, Piero
1980 *Alimentazione, folklore, società*. Pratiche Editrice, Parma
1981 *Il pane selvaggio*. Il Mulino, Bologna
- la CECLA, Franco
1995 *Perdersi. L'uomo senza ambiente*. Laterza, Roma
- da SILVA LIMA, José
2003 *Métamorphose du dimanche. Enquêtes en Alto Minho portugais*. In: BONNET-CARBONNEL, Jocelyne (dir.): *Dimanche en Europe*. Éditions du Signe, Strasbourg. 28–51.
- de MARTINO, U. – IMBESI, G.
1968 *Università in Calabria. Criteri urbanistici di localizzazione. Rassegna dell'Istituto di Architettura e Urbanistica IV*. 12.

FABRE, Daniel

1987 Le rite et ses raisons. *Terrain* 8. 4–5.

GENTILESCHI, M. L.

1968 *La scelta della sede dell'Università della Calabria nelle esigenze regionale e più generali*. Ente Studi Economici per la Calabria, Tipografia Chiappetta, Cosenza

LOMBARDI SATRIANI, Luigi Maria

1996 *Nel labirinto. Itinerari metropolitani*. Meltemi, Roma

LOMBARDI SATRIANI, Luigi Maria – MELIGRANA, Mariano

1989 *Il ponte di San Giacomo. L'ideologia della morte nella società contadina del Sud*. Sellerio, Palermo

NISTICÒ, Renato

2006 *L'Arcavacànte. Storia di anarchici, lupi e ragazze*. Mobydick. Faenza

RIVIÈRE, Claude

1995 *Les Rites profanes*. PUF, Paris

de SAINT-EXUPÉRY, Antoine

1943 *Le Petit Prince*. Gallimard, Paris

TETI, Vito

1987 *Il pane, la beffa e la festa. Alimentazione e ideologia dell'alimentazione nelle classi subalterne*. Guaraldi, Rimini–Firenze (eredeti kiadás: 1976)